

Integratie in Zeist

Waarom deze notitie?

Zoals beschreven in het **manifest vluchtelingen** kent Zeist een lange traditie als het gaat om de opvang van vluchtelingen. Zeist staat voor een inclusieve samenleving, waarin iedereen zich thuis voelt. We willen daarom vroegtijdig en gericht aan integratie werken. De laatste jaren zijn er veel nieuwe inwoners bijgekomen en daar is specifieke aandacht voor nodig. Vrijwilligers, inwoners, maatschappelijke organisaties en de gemeente Zeist werken al lange tijd samen om vluchtelingen goed op te vangen, wegwijs te maken in Zeist en zorgen ervoor dat integratie mogelijk is. In het **Actieplan vluchtelingen** staan veel activiteiten en projecten rond de noodopvang, het AZC en statushouders beschreven. Daarnaast werken we al aan de versnellingsopgave om meer huisvesting in Zeist te realiseren. Nu maken we de vervolgstap naar integratie.

Met de **Brede Sociale Visie** en de **Transformatiedoelen** in Zeist ligt het fundament voor deze notitie. Daarnaast biedt het onderzoek van de Rekenkamercommissie Zeist uit 2013 aanbevelingen. De gemeente heeft ook over integratie gesproken met inwoners, vluchtelingen, Welkom in Zeist, Stichting Tolerance, oud-vluchtelingen, Vluchtelingenwerk, COA, Meander Omnium, organisaties voor inburgering en de Regionale Sociale Dienst. Tot slot maken we gebruik van voorbeelden uit andere gemeenten en raadplegen we het CBS en de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid.

In deze notitie beschrijven we de kansen en mogelijkheden voor integratie. We geven richting en prioriteren. De uitvoering doen we samen met vrijwilligers, maatschappelijke organisaties en inwoners, zowel diegenen die hier net zijn aangekomen, als zij die al jaren of misschien zelfs hun hele leven in Zeist wonen. Samen maken we integratie mogelijk.

Wat bedoelen we met:

- **Vluchtelingen:** mensen die, in afwachting van de asielprocedure, in een asielzoekerscentrum of noodopvang in Nederland verblijven.
- **Statushouders:** mensen waarbij de asielprocedure is afgerond, zij hebben een status gekregen en mogen in Nederland blijven. Vaak is er niet meteen woonruimte beschikbaar, waardoor zij nog in een asielzoekerscentrum wonen.
- **Nieuwkomers:** mensen die een status hebben en door het COA zijn gekoppeld aan de gemeente Zeist.

Dit is versie 1. We volgen de actualiteit en de ontwikkelingen in Zeist en passen deze notitie aan wanneer dat nodig is. In de bijlage staan twee infographics die weergeven wat de stand van zaken is wat betreft de migratie naar Nederland en de asielprocedure en specifiek rond integratie in Zeist. Klik op de driehoekjes of links voor meer informatie.

Wat bedoelen we met integratie?

“Integratie in Zeist? Dat is het hebben van een functioneel netwerk” – vrijwilliger in Zeist

“Mee kunnen doen in de Nederlandse maatschappij, dat zie ik als integratie in Zeist: je kunt participeren in werk, scholing. Je weet de weg te vinden naar instanties. Je weet wat je rechten als burger zijn, maar ook waar wettelijke grenzen liggen (bijvoorbeeld rondom discriminatie). Je hebt wat kennis van de Nederlandse cultuur (bijvoorbeeld individualistische maatschappij, focus op eigen verantwoordelijkheid). Ook hoort bij integratie dat nieuwkomers worden opgenomen door de ontvangende maatschappij; het is dus ook tweerichtingsverkeer” – medewerker maatschappelijke organisatie in Zeist

We geven geen gedetailleerde definitie van integratie. Dat wordt vaak een complexe zin waarbij nog steeds vaag blijft wat er bedoeld wordt. Wel geven we aan wat we in Zeist belangrijk vinden als het gaat om integratie door vier pijlers:

- Nederlands spreken, lezen en schrijven
- Sociaal netwerk opbouwen/onderhouden
- Meedoen naar vermogen aan het maatschappelijke leven (sociaal tot werk: jezelf nuttig voelen en daarin gezien worden)
- De weg kennen in Zeist: naar bijvoorbeeld activiteiten, sport en instanties

Deze vier pijlers zijn van belang voor alle inwoners in Zeist en dat geeft meteen aan hoe we naar integratie kijken: een inclusieve samenleving, waarin iedereen zich thuis voelt. Waar mensen zich nuttig kunnen maken en daarin gezien worden. Waar geen sprake is van verdringing. We staan voor goed burgerschap. Dat betekent: geloven in de eigen kracht van mensen en hun omgeving, de regie bij mensen zelf laten, actief deelnemen aan het maatschappelijk leven, zorgen voor elkaar in kwetsbare situaties.

De vier pijlers hangen samen met de uitgangspunten in de Brede Sociale Visie en de Transformatiedoelen van Zeist. Door te investeren in de pijlers maken we het mogelijk om aan de doelen van de Brede Sociale Visie en de Transformatie te werken:

Brede Sociale Visie:

- In Zeist geloven we in de eigen kracht van mensen en hun omgeving
- In Zeist laten we de regie bij mensen zelf
- In Zeist verwachten we dat mensen deelnemen aan het maatschappelijk leven
- In Zeist zorgen we voor mensen in kwetsbare situaties
- In Zeist hechten we waarde aan maatwerk
- In Zeist zorgen we met elkaar

Transformatiedoelen:

- Inwoners van Zeist voelen zich verantwoordelijk voor de kwaliteit van hun eigen leven en zij maken daarin zelf keuzes

- Inwoners voelen zich voldoende in contact met de mensen om hen heen en doen mee aan het dagelijks leven
- Inwoners met een ondersteuningsvraag vinden zelf hun oplossingen met hulp van mensen om hen heen of met een vrijwilliger die tijdelijk meehelpt
- Professionele hulp op maat is beschikbaar op het moment dat dit nodig is

Wat doen we al?

De gemeente Zeist werkt al lange tijd samen met Stichting Vluchtelingenwerk. Zij bieden **maatschappelijke begeleiding** aan alle nieuwkomers in Zeist. Zo ondersteunen zij bij het aanvragen van verzekeringen, een huisarts en inschrijving voor de inburgeringscursus. Vluchtelingenwerk heeft contact met andere organisaties om eventueel door te verwijzen, zoals het Sociaal Team en het CJG.

In 2016 is ook een plan van aanpak voor de uitvoering van de **participatieverklaring** gemaakt. Om de integratie en participatie van de nieuwkomers een extra impuls te geven heeft het rijk het bedrag dat gemeenten krijgen per gehuisveste volwassen statushouders met ingang van dit jaar verhoogd van € 1.000,- naar € 2.370,-. De eis die hierbij wordt gesteld is dat er aantoonbaar sprake is van een participatietraject voor statushouders en dat betrokkene als onderdeel hiervan een Participatieverklaring ondertekent. Het rijk beoogt hiermee dat de kennismaking met de Nederlandse kernwaarden formeler wordt vormgegeven. De NVA biedt al inburgeringstrajecten in Zeist en neemt de uitvoering van de participatieverklaring op zich.

In 2016 is de **versnellingsopgave huisvesting** gestart. De gemeente is samen met corporaties, vastgoedeigenaren en andere marktpartijen aan de slag om voor de komende 5 jaar ieder jaar 500 mensen extra te huisvesten.

Daarnaast stimuleert de gemeente al lange tijd **ontmoeting en dialoog**. Bijvoorbeeld door de vertoning van de documentaire 'Between war and waiting' en de reizende tentoonstelling (oktober 2016) met portretten van voormalig asielzoekers.

Tot slot ondersteunt de gemeente al jaren organisaties in Zeist die zich inzetten voor integratie door **subsidies**.

Waarom extra inzet?

Door nieuwkomers op weg te helpen profiteert iedereen in Zeist: mensen kunnen sneller een bijdrage leveren en hebben zo uiteindelijk minder ondersteuning nodig.

Wederkerigheid is hierbij een sleutelwoord. Voor een succesvolle integratie moet een nieuwe inwoner zich enerzijds **inspannen** om mee te kunnen doen. Dit sluit aan op het geloof in de eigen kracht van mensen en de eigen verantwoordelijkheid van Zeistenaren zoals beschreven in de Brede Sociale Visie en de Transformatiedoelen. Anderzijds moet Zeist als samenleving hiervoor open staan en mensen **welkom** heten. Alleen wanneer beide partijen zich hiervoor inzetten, kan integratie succesvol zijn.

De recente stroom vluchtelingen is de aanleiding om nu extra te investeren in integratie, maar we hebben niet alleen oog voor **nieuwkomers**: ook voor **Zeistenaren die hier al langer wonen**. Onder aan deze notitie zijn de resultaten geformuleerd die we willen behalen. Gericht op nieuwkomers en gericht op alle Zeistenaren. De investeringen die we doen voor nieuwkomers willen we bij goed resultaat op passende wijze verbreden naar alle inwoners van Zeist.

Een voorbeeld: we zetten in op de ontwikkeling van de app **WegwijZ-in-Zeist**. Eind 2016 start een pilot met 45 statushouders. Integratie versnellen, dat is het doel van de app. Door informatie op maat en gericht beschikbaar te stellen en activiteiten te delen. We monitoren de resultaten van de app en breiden bij succes uit naar inwoners van Zeist met een afstand tot de arbeidsmarkt. Een vervolgstap daarna is dat de app beschikbaar komt voor alle inwoners in Zeist zodat iedereen profiteert van de mogelijkheden.

“Het zou handig zijn als alle betrokkenen op eenvoudige wijze inzichtelijk kunnen krijgen wie wat doet en waar een vluchteling terecht kan voor wat. Verder zou het goed zijn om meer samenhang aan te brengen in alle initiatieven en na te gaan wat er nog ontbreekt” – professional in Zeist

Wat willen we bereiken?

Alle Zeistenaren kunnen **gelijkwaardig** meedoen aan de samenleving. Afkomst en achtergrond doen er toe, maar staan niet in de weg om mee te doen. Het is de **verantwoordelijkheid** van inwoners om allemaal bij te dragen aan integratie. **Wederkerigheid** is cruciaal: huidige inwoners van Zeist moeten nieuwkomers de ruimte geven en nieuwkomers hebben de verplichting om energie te steken in het integreren. **Dialogo en ontmoeting** helpen om dit te realiseren.

Zo ziet de start van het integratieproces voor nieuwkomers er uit in 2017:

Zodra een vluchteling een status krijgt en aan Zeist ‘gekoppeld’ wordt voor huisvesting leggen we contact. We heten de nieuwkomer welkom in een **startgesprek** en vertellen over het reilen en zeilen in Zeist. We bespreken de mogelijkheden en verplichtingen rond de inburgering en het leren van de taal. We **vragen** naar de ervaringen, ambities en ideeën van de nieuwkomer. En we downloaden de **WegwijZ-in-Zeist app**. De nieuwkomer vult zijn of haar profiel in en krijgt zo inzicht in relevante informatie over Zeist. Met het profiel informeren we vrijwilligers, de vrijwilligerscentrale, de sociale dienst en andere relevante werkgevers over de komst van de nieuwkomer. Zij kunnen nu al **verkennen welke mogelijkheden er zijn**.

Als de nieuwkomer een huis in Zeist heeft koppelen we een **vrijwilligersteam** aan de nieuwkomer. Dit team kan bestaan uit een straat, een groep vrienden of een werkgever. Het team zorgt voor een begin van een sociaal netwerk in Zeist, versnelt het leren van de taal en laat zien wat er allemaal te doen is in Zeist.

Na een **half jaar** in Zeist zoeken we de nieuwkomer opnieuw op: hoe gaat het nu? Wat gaat goed en wat kan beter? Vind je de weg in Zeist? Lukt het om jezelf nuttig te maken en

daarin gezien te worden? Waar actie nodig is leggen we de verbinding met vrijwilligers en maatschappelijke organisaties. De nieuwkomer is na een half jaar bezig met taallessen, zowel voor de inburgering als met vrijwilligers. Hij of zij voelt zich van toegevoegde waarde in Zeist en krijgt daar waardering voor. Door andere nieuwkomers te ondersteunen, mee te doen aan buurtactiviteiten, vrijwilligerswerk of betaald werk te doen. Noodzakelijke zorg of ondersteuning weet de nieuwkomer te vinden via het CJG of Sociaal Team.

Na twee jaar komen we weer op bezoek. We volgen de ontwikkeling en **vragen tips** voor de 'nieuwe nieuwkomers'.

Dit willen we realiseren in Zeist!

“Er zijn bijvoorbeeld gemeenten die al ruim van tevoren voordat iemand in de gemeente komt te wonen een afspraak met de statushouder maken om zaken te inventariseren rondom: werkervaring, diplomawaardering, scholing, et cetera. Dat werkt voor bewoners heel fijn en is denk ik ook voor de gemeenten prettig: je weet al wie er komt en er kunnen al stappen worden ondernomen. Statushouders hebben vaak het idee dat wachten op een asielzoekerscentrum onzinnige tijd is, terwijl als ze al in contact staan met gemeente dit een ander verhaal is” – medewerker maatschappelijke organisatie in Zeist

Nieuwe integratieroute in Zeist

Tot nu toe doorliepen nieuwe statushouders een volgtijdelijke route waarin wachten de grootste tijd in beslag nam: wachten op een status, wachten op een huis, wachten op inburgering, wachten op vrijwilligerswerk of werk etc.

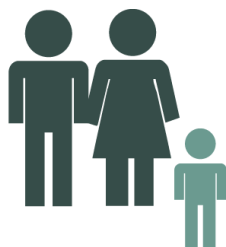

Vanaf nu brengen we hier verandering in en introduceren we een parallelroute. Het startgesprek is daar de kick-off van. Door een startgesprek te voeren willen we ervoor zorgen dat een statushouder uit de wachtstand komt bij het AZC en wordt gestimuleerd om zelf aan de slag te gaan. Daarnaast heten we een nieuwe statushouder welkom in Zeist en vragen we naar zijn of haar ambities. Zo weten we vroeg waar we op kunnen inspelen, wat een nieuwkomer kan bieden en vice versa. Zo start integratie in Zeist direct nadat een statushouder aan onze gemeente is gekoppeld.

Tijdens dit gesprek:

heten we nieuwe
statushouders welkom
en beantwoorden we vragen

vragen we naar zijn of
haar achtergrond

downloaden we de app
WegwijZ-in-Zeist zodat
iemand snel wegwijs
in Zeist kan worden

bespreken we mogelijkheden
om (vrijwilligers-)werk te doen of
naar school te gaan

verkennen we iemands sociale
netwerk en kijken we naar
mogelijkheden deze uit te breiden

Onderzoeken we of er een
passend maatjesproject is

kijken we naar hoe iemand
zo snel mogelijk kan starten
met inburgering en het leren
van Nederlands

Bespreken we of er (medische)
zorgen zijn waarop actie
ondernomen moet worden

Integratie begint al zodra een vluchteling in een asielzoekerscentrum zijn of haar procedure afwacht. In de noodopvang in Zeist waren bijvoorbeeld vrijwilligers van o.a. Welkom in Zeist zeer actief met het geven van taallessen. Het is natuurlijk ook logisch: hoe sneller je begint, hoe sneller je de taal onder de knie hebt. Maar naast de taal leren is zo snel mogelijk beginnen ook belangrijk om perspectief te houden om een nieuw bestaan op te bouwen en actief te blijven. De Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid onderschrijft deze redenering. Wanneer een vluchteling hoort dat hij of zij een status krijgt en in Zeist komt te wonen is er dus geen tijd te verliezen en nodigen we de nieuwe inwoner uit in Zeist. We monitoren deze aanpak in samenwerking met het Verwey Jonker Instituut en beoordelen half 2017 de resultaten.

Het startgesprek wordt gevoerd door een professional én een ervaringsdeskundige/tolk. Zo kunnen ook voorbeelden hoe je Zeist leert kennen, de mogelijkheden en het opbouwen van contacten besproken worden. De professional houdt nauw contact met de betrokken organisaties zoals het COA, Vluchtelingenwerk, vrijwilligers, Sociaal Team en CJG, MeanderOmnium, ondernemers etc. Na het gesprek wordt in samenwerking met deze organisaties gekeken welke mogelijkheden er zijn en wat de nieuwkomer zelf en anderen kunnen doen.

Wat doen we nog meer?

Naast het startgesprek en de app WegwijZ-in-Zeist investeren we in **ontmoeting en dialoog** tussen Zeistenaren. Dit doen we door **kleine initiatieven** te stimuleren zoals Straatje-als-Maatje. Een idee van een inwonster uit Zeist: zij wil met tien andere huishoudens uit haar straat een nieuwkomer ondersteunen. Zo is de tijdsinvestering beperkt, kunnen de verschillende huishoudens doen wat zij leuk vinden (taalles, sporten, samen Zeist leren kennen etc.) en legt een nieuwkomer snel contact met verschillende Zeistenaren. De gemeente stimuleert dit soort ideeën door contact te leggen tussen initiatiefnemers en maatschappelijke organisaties, mee te denken en bijvoorbeeld publiciteit te genereren. De reizende tentoonstelling (najaar 2016, in het centrum van Zeist) is ook een voorbeeld van het stimuleren van ontmoeting en dialoog.

We sluiten aan bij ideeën en initiatieven uit de samenleving en stimuleren waar mogelijk. We beschrijven hier dus geen uitgebreid plan van aanpak voor 2017, maar we houden regelmatig contact met inwoners, nieuwkomers, maatschappelijke organisaties, ondernemers en werkgevers om goed aan te sluiten en bijvoorbeeld publiciteit aan initiatieven te geven.

Ook **verbinden** we de maatschappelijke organisaties, vrijwilligers en werkgevers die zich inzetten voor integratie. Hiervoor organiseren we netwerkbijeenkomsten en inhoudelijke gesprekken. We stimuleren **samenwerken** en willen dubbel werk voorkomen.

Tot slot verstrekken we ook **subsidie** aan organisaties die zich inzetten voor integratie in Zeist. Met hen voeren we voor en na subsidieverstrekking altijd het gesprek om de maatschappelijke resultaten en de monitoring te bespreken.

Hoe monitoren we de voortgang?

Dragen de activiteiten, subsidies en inspanningen bij aan de integratie in Zeist? Dat willen we monitoren zodat we kunnen bijsturen waar nodig. Aan elke pijler zijn resultaten en indicatoren gekoppeld zodat we eind 2017 het gesprek met maatschappelijk betrokken partners, vrijwilligers, inwoners en de gemeenteraad kunnen voeren over de voortgang en mogelijke verbeteracties kunnen doorvoeren. Zo creëren we een **duurzame kwaliteitscyclus** om integratie in Zeist te versnellen. De geformuleerde resultaten hebben betrekking op de inspanningen van de gemeente, maar zijn alleen te realiseren in samenwerking met

vrijwilligers, maatschappelijke organisaties en inwoners. Daarom voeren we eind 2016 ook met hen het gesprek over de geformuleerde resultaten, schaven vervolgens bij waar nodig en bespreken we de uitkomsten eind 2017. Het Verwey Jonker Instituut ondersteunt bij de monitoring van de app en het startgesprek. Zo kunnen we na de pilot gefundeerd afwegen of en hoe we doorgaan.

Op dit moment zijn er beperkte cijfers beschikbaar. Daarom zijn er nog geen normen (X aantal of %) aan de resultaten toegevoegd. Hier starten we eind 2017 mee, na het eerste meetmoment.

Pijler: Nederlands spreken, lezen en schrijven

Niveau	Resultaat	Indicatoren
Output	<ul style="list-style-type: none"> Alle nieuwkomers hebben ondersteuning op maat ontvangen om Nederlands te leren spreken, lezen en schrijven, naast de verplichte inburgeringslessen. Bijvoorbeeld door een taalmaatje of extra conversatielessen. Er is in 2017 een nulmeting laaggeletterdheid uitgevoerd om het gemiddelde taalniveau van alle Zeistenaren in beeld te brengen. 	<ul style="list-style-type: none"> Aantal nieuwkomers die extra taalondersteuning van een maatje, het Taalhuis of een ander project ontvangen Rapport nulmeting laaggeletterdheid
Outcome	<ul style="list-style-type: none"> Alle Zeistenaren kunnen zich in het Nederlands uitdrukken, zowel mondeling als schriftelijk of nemen deel aan formele of informele lessen om dit te bereiken. 	<ul style="list-style-type: none"> Indicatoren eind 2017 vaststellen, na oplevering rapport nulmeting laaggeletterdheid.

Pijler: Sociaal netwerk opbouwen/onderhouden

Niveau	Resultaat	Indicatoren
Output	<ul style="list-style-type: none"> Alle nieuwkomers die sinds 2017 in Zeist komen wonen zijn gekoppeld aan ten minste 1 vrijwilligersproject/maatje Alle nieuwkomers die sinds 2015 in Zeist komen wonen hebben aangegeven contact te hebben met meer personen dan op het startpunt. In ieder geval van 0 naar 1. Ben je dan tevreden? 	<ul style="list-style-type: none"> Aantal matches tussen nieuwkomers en maatjes/vrijwilligersprojecten Aantal personen waarmee nieuwkomers aangeven contact te hebben
Outcome	<ul style="list-style-type: none"> Iedereen in Zeist beschikt over een betrokken sociaal netwerk bij wie ze terecht kunnen 	<ul style="list-style-type: none"> Mate waarin Zeistenaren aangeven een sociaal netwerk te hebben Mate waarin Zeistenaren tevreden

zijn over hun sociaal
netwerk

Pijler: Meedoen naar vermogen aan het maatschappelijk leven

Niveau	Resultaat	Indicatoren
Output	<ul style="list-style-type: none"> Met alle nieuwkomers is tijdig een volledig startgesprek gevoerd Van alle nieuwkomers die sinds 2015 in Zeist wonen weten vrijwilligerscentrale, RSD, gemeente en betrokken werkgevers wat hun mogelijkheden en ambities zijn. 	<ul style="list-style-type: none"> Aantal startgesprekken Tijd tussen toewijzing 'statushouder' en tijd startgesprek Volledigheid profiel Verslag startgesprek
Outcome	<ul style="list-style-type: none"> Iedereen in Zeist voelt zich nuttig en levert een bijdrage aan het maatschappelijk leven in Zeist 	<ul style="list-style-type: none"> Mate waarin Zeistenaren zich nuttig voelen Mate waarin Zeistenaren een bijdrage leveren aan het maatschappelijk leven

Pijler: De weg kennen in Zeist, naar activiteiten, sport en instanties

Niveau	Resultaat	Indicatoren
Output	<ul style="list-style-type: none"> Alle nieuwkomers die vanaf 2017 in Zeist zijn komen wonen hebben deelgenomen aan het startgesprek Alle nieuwkomers beschikken over de WegwijZ-in-Zeist app Alle nieuwkomers hebben een half jaar na het eerste startgesprek zelfstandig deelgenomen aan activiteiten in Zeist 	<ul style="list-style-type: none"> Aantal startgesprekken Aantal deelnemers WegwijZ-in-Zeist app Aantal activiteiten waar nieuwkomers zelfstandig aan hebben deelgenomen
Outcome	<ul style="list-style-type: none"> Alle Zeistenaren weten welke activiteiten en instanties er in Zeist zijn en maken hier optimaal gebruik van. 	<ul style="list-style-type: none"> Mate waarin Zeistenaren aangeven de weg te kennen naar activiteiten, sport en instanties Mate waarin Zeistenaren deelnemen aan activiteiten